

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพนัน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพนันตามหลักพฤติกรรมศาสตร์
- 2.3 การพนันหวยในสังคมไทย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพนัน

สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2543, 2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพนันกับนโยบายสาธารณะ และเศรษฐกิจการพนันพบว่า การพนันในประเทศไทยเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเนื่องจากรัฐบาลพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่เลวร้ายและส่งผลกระทบต่อสังคมแต่จุดยืนของรัฐบาลไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ ประชาชนจำนวนมากให้ความร่วมมือกับกิจกรรมหลายอย่างที่ผิดกฎหมาย ประกอบกับ พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 มีความคลุมเครือใน 2 ประการหลัก ประการแรก มีการอนุญาตให้มีการพนันบางประเภทภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด กฎหมายมิได้ลงโทษการพนันว่าเป็นสิ่งที่เลวร้ายทั้งหมด แต่มีการลงโทษคนที่ไปปฏิบัติตามกฎและถือว่าคนเหล่านี้เป็นอาชญากรรมตามกฎหมาย ประการที่สอง กฎหมายไม่มีความเป็นจริงและไม่สามารถใช้บังคับได้ส่งผลให้มีการเล่นการพนันกันอย่างกว้างขวางและมีการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐเพราะอัตราโทษน้อยแต่การดำเนินคดีทางศาลถือว่าเป็นสิ่งที่น่าละอายรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมืองมีส่วนพัวพันในเครือข่ายธุรกิจการพนันและให้การคุ้มครองจึงเป็นการยากยิ่งที่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลบางประเทศยอมรับในเรื่องดังกล่าวจึงทำให้การพนันเป็นสิ่งถูกกฎหมาย สามารถกำหนดควบคุมและนำรายได้บางส่วนนำมาใช้ประหยัค่าปราบปรามการพนัน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามมีเวลาทำกิจการอื่นได้มากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันการวิวัฒนาการด้านการสื่อสารผู้คนสามารถเล่นการพนันได้แม้กระทั่งอยู่ที่บ้าน และหาความสนุกจากการเล่นการพนัน ผู้เล่นทั้งหมดอ้างว่าการกระทำของพวกเขาเป็นเรื่องส่วนตัวและไม่สร้างความเดือดร้อนและก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมส่วนรวมและได้มีการสำรวจทัศนคติของชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีการศึกษาระดับ

ปริญญาดริ โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำให้การพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย โดยแนวโน้มของผู้ชายเป็นไปในทางสนับสนุนในขณะที่เพศหญิงคัดค้าน

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยเรื่องของหยาได้ค้นพบว่าเจ้ามือหยาได้ดินจำนวนหนึ่งจะลงเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ โดยลงสมัคร ส.จ. ส.ท. หรือ ส.ส. และอีกจำนวนหนึ่งเป็นหัวคะแนนให้กับนักการเมืองบางคนอีกด้วย เจ้ามือหยาได้ดินมีเครือข่ายคนขายหยาและคนเล่นหยา เป็นเครื่องมือสำคัญนำมาใช้ในการสร้างอิทธิพลทางการเมือง และพบอีกว่า การที่เจ้ามือหยาได้ดินจะผันตัวเองเป็นหัวคะแนนหรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เป็นผลสำเร็จจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มสำคัญ ๆ 3 กลุ่มหลัก ๆ ด้วยกัน ได้แก่ ชาวบ้านในพื้นที่ ดำรง และนักการเมืองทั้งในและนอกพื้นที่ ทำได้โดยผ่านกระบวนการหลายรูปแบบ นับตั้งแต่การแสดงให้ชาวบ้านเห็นถึงความมั่งคั่งทรัพย์สิน และสถานภาพทางสังคมที่เป็นที่เชิดหน้าชูตา การบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก รวมทั้งสิ่งของเพื่อการกุศล และเพื่อสวัสดิการของผู้คนในชุมชน การอนุเคราะห์ให้เงินชาวบ้านหรือให้กับองค์กรราชการเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ เช่น น้ำท่วม เป็นต้น ช่วยเป็นผู้ไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทบาดหมางที่เกิดขึ้น ทำตัวเป็นผู้ใหญ่เป็นผู้อุปถัมภ์ในลักษณะของผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อของท้องถิ่น เมื่อสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในกลุ่มสำคัญต่าง ๆ ได้แล้ว ความสัมพันธ์นั้นจะกลายเป็นทรัพยากรทางการเมืองนำไปสร้างความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนกับนักการเมือง ข้าราชการชั้นสูงต่อไปโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง แลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนอื่น ๆ เช่น ความคุ้มครอง อิทธิพลหรือสิ่งของ เงินตรา เป็นต้น

2.1.1 ความหมายของการพนัน

“พนัน” ตามพจนานุกรม ฉบับบัณฑิตราชสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง เล่นเอาเงินหรือสิ่งอื่นโดยอาศัยความฉลาด ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและฝีมือรวมทั้งโชคด้วย

พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. 2478 ได้กล่าวใน มาตรา 4 ทวิ เพียงว่า... ให้หมายความรวมถึงตลอดถึงการทายหรือการทำนายด้วย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้อธิบายว่า

การพนัน คือ การเสี่ยงโชค ซึ่งต้องใช้ไหวพริบและฝีมือ มาพนันเอาทรัพย์สินกัน เช่น การเล่นไพ่ตอง บิลเลียด สุนัขเกอร์ เป็นต้น

ขั้นตอน คือ การเล่นที่บุคคลสองฝ่าย มีความเห็นตรงกันข้ามกันในเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งไม่แน่นอนอันจะเกิดขึ้นในอนาคต และได้มาตกลงกันว่าถ้าเหตุการณ์ใดเป็นไปตามนั้นจริงฝ่ายหนึ่งแพ้ฝ่ายหนึ่งชนะ ฝ่ายแพ้ต้องเสียเงินให้กับผู้ชนะตามที่ตกลงกันไว้ เช่น พนันกันว่าใครเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป เป็นต้น แต่โดยทั่วไปแล้วเมื่อกล่าวก็จะกล่าวรวมกันว่าการพนันขั้นตอน

จิต เศรษฐบุตร (2492: 171) กล่าวว่าไว้ว่า การพนันเป็นเอกเทศสัญญาที่คู่สัญญาให้คำมั่นซึ่งกันและกัน ฝ่ายหนึ่งจะจ่ายเงินหรือทรัพย์สินแก่อีกฝ่ายหนึ่งแล้วแต่ว่าเหตุการณ์ที่คู่สัญญา还不知道แน่นอน อันหนึ่งจะได้ปรากฏแก่คู่สัญญาว่าแน่นอนทางใด เมื่อปรากฏเหตุการณ์ออกมาแน่นอนในทางใดแล้ว คู่สัญญาที่จ่ายเงินหรือทรัพย์สินตามคำมั่นได้ชื่อว่าเป็นผู้แพ้ ส่วนคู่สัญญาที่รับเงินหรือทรัพย์สินตามคำมั่นได้ชื่อว่าเป็นผู้ชนะ

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2541: 14) กล่าวว่าไว้ว่า คนเล่นการพนันเนื่องจากนิสัยคนไทยชอบเสี่ยงโชค ประกอบกับลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้รับอิทธิพลบริโภคทางวัตถุ ต้องการที่จะได้ทรัพย์สิน หวังรวยทางลัด

เรืองศักดิ์ จริตเอก (2531: 14 – 19) กล่าวว่าไว้ว่าการพนันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด เป็นสิ่งที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งนอกจากจะสร้างความเสียหายแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงแล้ว ยังสร้างความเสียหายและก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ แก่สังคมด้วยการพนันเป็นการกระทำผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย ไม่สามารถที่จะนำความแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและยังสามารถเล่นได้ทุกที่ทุกโอกาส

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531: 10–11) กล่าวว่าไว้ว่า สังคมไทยปัจจุบันมุ่งสนใจอย่างมากไปสู่อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหายเป็นหลัก เน้นหนักไปที่การปราบปรามการพนันและการค้าประเวณีอย่างเข้มงวด กระบวนการยุติธรรมของไทยได้ทุ่มทรัพยากรอย่างมหาศาลไปในการควบคุมอาชญากรรมที่มักมีภัยต่อสังคมในระดับต่ำ แม้ว่าอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายจะง่ายต่อการจับกุมแต่ก็ยากต่อการใช้กระบวนการยุติธรรมเพื่อควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การพนัน คือ การเสี่ยงโชคเพื่อเอาทรัพย์สินกันจากความเห็นหรือเป็นปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่แตกต่างกัน และเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

2.1.2 สาเหตุการเล่นการพนัน

กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2543:159, 195) กล่าวว่าไว้ว่า โดยทั่วไปหลักของการเล่นการพนันจะเป็นเพื่อการพักผ่อนสำหรับผู้เล่นการพนัน แต่สำหรับผู้ติดการพนันแล้วแรงจูงใจค่อนข้างสับสน กล่าวคือความบันเทิงยังเป็นแรงจูงใจเบื้องต้น แต่กลับถูกลบด้วยโอกาสที่จะเล่นพนันให้ชนะและความตื่นเต้นที่เกิดขึ้นการสำรวจสาเหตุการเล่นการพนันของชาวอเมริกัน ในปี ค.ศ. 1995 ซึ่งเป็นช่วงที่อุตสาหกรรมการพนันในสหรัฐอเมริกาเจริญรุ่งเรืองมากพบว่ามีเหตุผลเรียงตามลำดับคือหาเงินเพื่อความบันเทิง เพื่อความตื่นเต้น อยากรู้อยากลอง เพื่อเข้าสังคม เป็นการคุ้มค่า เป็นการ

พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นงานอดิเรก ซึ่งสอดคล้องกับสาเหตุการเล่นการพนันของคนไทยซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การพนันในสายเลือด
2. เป็นการเสี่ยงโชค
3. เพื่อความเพลิดเพลิน
4. เพื่อเข้าสังคม
5. เพื่อระบายความรู้สึกที่ซ่อนเร้นในใจ
6. ยึดเป็นอาชีพ
7. วัฒนธรรมทุนนิยมและค่านิยมที่ผิด
8. การแพร่ระบาดของวัฒนธรรมตะวันตก
9. ความเข้มแข็งขององค์กรอาชญากรรมกับการไม่บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย
10. ความล้มเหลวของกฎหมาย
11. ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการทางสังคม สถาบันทางสังคมไม่เพียงพอ
12. การพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน

Vincent H. Eade and Raymond H. Eade (1997: 19 -21) ได้กล่าวไว้ว่า เหตุผลที่คนชอบเล่นการพนันสามารถพิจารณาได้จากปัจจัยทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจสังคม และจิตวิทยา ซึ่งมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความเย้ายวนของการพนัน

คนจำนวนมากมีนิสัยที่ชอบการพนันขึ้นต่อเสี่ยงทาย ทั้งนี้เนื่องจากบางทีการพนันก็ทำให้คนมีโอกาสรวยขึ้นได้ ซึ่งจะได้รับเงินจำนวนมากหากชนะในการเล่นการพนัน และที่สำคัญคือคนไปเล่นการพนันมิได้หวังจะได้เงินหรือกำไรจากการพนันเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการอย่างอื่นจากการพนันด้วย เช่น ความรู้สึกตื่นเต้นที่ได้เสี่ยงโชค และความรู้สึกภูมิใจในฐานะผู้ชนะในเกม การพนันก็สามารถล่อลวงผู้คนให้มาเล่นการพนันได้ ตัวอย่างเช่น ในบ่อนกาสิโนก็สร้างความน่าตื่นเต้น โดยการใช้องค์ประกอบของสถานกาสิโนเป็นตัวเสริม รวมทั้งบรรยากาศความมีชีวิตชีวาของเกมว่าใครจะเป็นผู้ชนะในเกมนั้น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนเป็นอย่างมาก

2. ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ

คนทั่วไปมักมองหาวิธีการใช้จ่ายเงินที่แปลกใหม่และแตกต่างไปที่เดิม เพื่อนำเงินรายได้ของตนไปใช้จ่ายในการหาความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือพักผ่อนหย่อนใจ และบ่อนกาสิโนก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าดึงดูดใจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของบ่อนกาสิโนนั้นน่าตื่นเต้นเร้าใจที่ทำให้ผู้อื่นสามารถหลีกหนีสภาวะตึงเครียดจากการทำงานได้ อีกทั้งกิจกรรมในบ่อน

กาสิโนก็ไม่ได้มีเฉพาะการเล่นการพนันเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีรูปแบบความบันเทิงที่หลากหลาย ทั้งในแง่ของประเภทการพนันซึ่งมีหลากหลายประเภท ห้องอาหารและภัตตาคารจำนวนมาก ทั้งนี้ เพื่อที่จะดึงดูดลูกค้าประเภทนักชิม ตลอดจนรูปแบบสถานบันเทิงอื่น ๆ เช่น โบว์ลิง โรงภาพยนตร์ ห้องคาราโอเกะ และศูนย์การค้า เป็นต้น

3. ทางด้านสังคม

คนสูงอายุและบุคคลที่เกษียณอายุ เป็นกลุ่มบุคคลที่เล่นการพนันโดยเหตุผลทางด้านสังคม มากกว่ากลุ่มบุคคลอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีเวลาว่างมาก และมักเกิดความรู้สึกเหงาจึงไปเล่นการพนันเพื่อปฏิสัมพันธ์/พูดคุยกัน

4. ทางด้านเศรษฐกิจ

การพนันกลายเป็นตัวแทนของแหล่งรายได้หลักสำหรับโรงแรม/กาสิโน ดังนั้นโรงแรม/กาสิโนก็สามารถจัดสรรห้องพักที่ดีที่สุด และภัตตาคารที่มีคุณภาพ เพื่อดึงดูดไม่เฉพาะแต่นักเล่นการพนันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนักท่องเที่ยวที่มองหาแหล่งบันเทิงพักผ่อนเข้ามาใช้บริการอีกด้วย และบางบ่อนกาสิโนก็จัดห้องพักในอัตราต่ำเพื่อนักเล่นการพนันที่มีเงินน้อย อย่างไรก็ตามโรงแรมที่มีบ่อนกาสิโนมีแนวโน้มที่จะเพิ่มกำไรได้มากกว่าโรงแรมที่ไม่มีบ่อนกาสิโน เช่น ในลาสเวกัสมีการเพิ่มสิ่งดึงดูดใจให้แก่คนในครอบครัวทุกเพศทุกวัย เพื่อให้มาใช้บริการทั้งโรงแรมและบ่อนกาสิโนของตน

5. สิ่งดึงดูดใจที่ต้องไปดู

ทุกวันนี้รีสอร์ทขนาดใหญ่ดึงดูดผู้คนที่ยากเห็นอยากเข้าชมบ่อนกาสิโน ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นการพนันในบ่อนกาสิโนมีพัฒนาการไปเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีความชอบธรรมมากขึ้นจนทำให้ผู้คนจำนวนมากอยากเข้าชมมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

6. การเสนอความสุขสำราญ

โรงแรม/บ่อนกาสิโนต่าง ๆ มักจะมีสถานที่อำนวยความสะดวก สถานบริการทางสุขภาพ ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย สวนสนุก สวนหย่อม เป็นต้น เพื่อรองรับการให้บริการแก่ลูกค้าทุกกลุ่ม ทุกวัย รวมทั้งบ่อนกาสิโนมักจะเปิดบริการ 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งให้บริการทางการเงินไม่ว่าเป็นเงินสด หรือเช็ค ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังมีห้องพัก และห้องจัดเลี้ยงที่เหมาะสมสำหรับงานแต่งงาน งานเลี้ยงรุ่น และงานในพิธีมอบประกาศนียบัตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาอีกด้วย

7. ศักดิ์ศรี / ความพึงพอใจส่วนตัว / การโอ้อวด

บ่อนกาสิโนมักดึงดูดนักเล่นการพนันด้วยการจัดสถานบันเทิง ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และร้านขายของ ทั้งนี้เนื่องจากคนจำนวนมากอยากเป็นคนพิเศษ และได้รับบริการที่ดีจากบ่อน

กาสิโน ซึ่งทางบ่อนกาสิโนก็มีการจัดเตรียมบริการไว้เป็นอย่างดี เช่น มีการจัดอาหาร และเครื่องดื่ม บริการฟรีให้แก่ลูกค้า เป็นต้น

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการพนันตามแนวพฤติกรรมศาสตร์

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองแนวคิดเกี่ยวกับการพนันที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการ คือ แนวคิดเชิงอนุรักษนิยม ที่เน้นศีลธรรมที่มีผลอย่างมากต่อรัฐและสังคมในการต่อต้านการ เล่นการพนัน และแนวคิดด้านปฏิฐานนิยม (Positivism) ที่เน้นการศึกษาแบบหน่วยวิเคราะห์ คือ “คน” โดยที่ไม่สนใจปัจจัยแวดล้อมที่เป็นลักษณะโครงสร้างสังคมหรือเศรษฐกิจว่าจะมีผลอย่างไรต่อการทำให้การพนันนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือผิดกฎหมาย แนวคิดเรื่องการพนันในขณะนั้นไม่มองบริบทในทางประวัติศาสตร์ทางสังคมของแต่ละประเทศ ซึ่ง Newman (Otto Newman, 1972: 11) ได้กล่าวไว้ว่าทั้งสองแนวคิดนี้ต่างได้รับอิทธิพลของแนวคิดหลักในด้านสังคมศาสตร์ในขณะนั้นคือแนวทางที่นิยม (Functionalism) และแนวปฏิฐานนิยม เป็นหลักการศึกษาเพื่อที่จะหาทางที่จะสร้างความเป็นระเบียบทางสังคม (Social Order) จากมุมมองการศึกษาตัวพฤติกรรมคนเป็นหลักและมองว่าคน ทุกคนในทุกสังคมนั้นมีความเหมือนกัน ทำให้สามารถมองพฤติกรรมด้านการพนันของคนว่ามีผลอย่างไรต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมการณ์มีผลต่อการกำหนดนโยบายด้านการพนันของรัฐในประเทศต่าง ๆ ในขณะนั้น

จากการมองพฤติกรรมการเล่นการพนันของคนดังกล่าวในข้างต้น ทำให้เกิดมุมมองในแง่ลบ (Negative Perspective) ที่ว่าการพนันนั้นเป็นปัญหาของสังคมและต้องได้รับการควบคุมดูแล ในแง่ของคนเล่นการพนันไม่ใช่ปัญหาที่ว่าการเล่นการพนันให้เป็นธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ แต่แนวคิดนี้กลับมองว่าผู้เล่นการพนันจะหวังได้เงินอย่างง่าย ๆ (Easy Money) ซึ่งในขณะนั้นเป็นช่วงที่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปกำลังเร่ง ในการฟื้นตัวทางอุตสาหกรรม และการผลิตรวมถึงอิทธิพลของแนวคิด Protestant Ethic ก็ยังคงมีอิทธิพลอยู่อย่างมาก รวมถึงแนวคิดในทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าการเล่นการพนันนั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่ไม่มีเหตุผล (Irrational Behavior) ทำให้บุคคลนั้นมีปัญหาทางการเงินและนำไปสู่ปัญหาสังคมในที่สุด ในด้านแนวคิดทางสังคมศาสตร์ มองว่าการพนันเป็นการทำลายตัวของผู้เล่นการพนันเอง (Destructive of Individual) และสังคม

งานวิจัยของนักจิตวิทยา (Psychologists) และนักจิตบำบัด (Psychiatrists) ในขณะนั้นชี้ว่า ผู้เล่นการพนันจำนวนมากไม่สามารถที่จะยับยั้งความต้องการในการเล่นการพนันของตนเองได้และมีบุคลิกภาพที่จะทำลายตนเอง ครอบครัว และการทำงาน แนวคิดทั้งหลายดังกล่าวมีอิทธิพลต่อรัฐและสังคมในการกำหนดนโยบายควบคุมการเล่นการพนันเพื่อสร้างระเบียบให้กับสังคม กล่าวคือการพนันถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (Deviance) กล่าวคือผู้เล่นการพนันไม่ใช่เกิดจากการกำหนดของ

รัฐและกฎหมายรวมถึงพฤติกรรมการเล่นการพนันเป็นอาชญากรรม ดังนั้น การแทรกแซงของรัฐในการควบคุมการเล่นพนันของประชาชนจึง เป็นสิ่งที่จำเป็นของสังคม

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้เล่นการพนันนอกเหนือจากผลในทางลบแล้วมีการกล่าวถึงการพนันในมุมมองในแง่ดี (Positive Perspectives) ว่าการพนันนั้นเป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินให้กับผู้เล่น กล่าวคือการพนันเป็นเสมือนงานอดิเรกของคนทำงานที่มีรายได้สูง เนื่องจากภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาอุตสาหกรรมการพนันก็เริ่มที่จะมีการขยายตัวและเป็นธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย นักสังคมวิทยาเริ่มที่จะมองพฤติกรรมการเล่นการพนันในมุมมองอื่นที่ไม่ใช่การเล่นโดยที่ผู้เล่นต้องกลายเป็นผู้ที่มีปัญหาในเรื่องการติดการพนันแต่เพียงอย่างเดียว พฤติกรรมการเล่นการพนันถูกมองว่าการพนันนั้นเป็นเครื่องมือการทำงานเพื่อให้ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เล่นได้ความสนุกสนาน ซึ่ง Veblen (Thorstein Veblen, 1932: 276) กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 19 สังคมคนชั้นสูงแสดงความมั่งคั่งและสถานะทางสังคม (Wealth and Socio-economic Position) ของตนด้วยการเล่นการพนันซึ่งถือเป็นกิจกรรมการพักผ่อน เช่นเดียวกับนักเศรษฐศาสตร์อีกหลายคนก็กล่าวว่าการพนันเป็นเรื่องของการพักผ่อนและเป็นกิจกรรมของชนชั้นทำงาน

แนวคิดนี้มองพฤติกรรมการเล่นการพนันของคนนั้นว่าไม่ใช่เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่เพียงเบบแต่เป็นการพักผ่อนหรือเป็นการคลายเครียดจากการทำงานรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ยังถือว่าการพนันเป็นการสร้างเสริมและรักษาคุณภาพของโครงสร้างสังคม (Maintenance and Equilibrium of the Social Structure) รวมทั้งเป็นกิจกรรมปกติที่ปลอดภัยเพื่อปลดปล่อยความเครียดจากการทำงาน (Safety Valve of Burden of Work) (Jan McMillan, 1996: 20) ตลอดจนเป็นช่องทางในการเอาชนะความไม่มั่นคง และความไม่แน่นอนของชนชั้นทำงาน และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เล่น ได้ใช้ความสามารถในโอกาสที่เปิดกว้างสำหรับเขา ดังนั้นการพนันจึงเป็นการปลดปล่อยความเป็นตัวของตัวเองที่เขาขาดหายไปหรือไม่สามารถทำได้ในที่ทำงาน แม้จะทราบว่าตนอาจต้องเสียเงิน และมีโอกาสต่ำในการชนะก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เล่นนั้นต้องการได้รับรางวัลผ่านการได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและมีกลุ่มเพื่อน

2.3 การพนันหวยในสังคมไทย

2.3.1 ลักษณะของหวยในสังคมไทย

1. หวยใต้ดิน เป็นธุรกิจผิดกฎหมาย เป็นการพนันที่ยึดถือผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลไทยเป็นหลัก (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2543: 150-156) “หวยใต้ดินเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล เป็นแหล่งรายได้ของผู้ที่ได้ชื่อว่าติดอันดับเศรษฐีหรือเป็นนักการเมืองชั้นนำของสังคมไทยหลายคน มีอำนาจและอิทธิพลสูง ธุรกิจนี้มีผู้เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นคนขายหวย คนเดินโพย และเสมียน

พนักงานทั่วประเทศที่ทำงานอื่นด้วยหลายล้านคน ประมาณการว่ามูลค่าของหอยไต้ดินที่ซื้อขายกันทั้งหมดใน พ.ศ. 2538 คิดเป็นเงินจำนวนมากถึง 325,184 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) รัฐบาลไทยจัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งขึ้นมาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อเป็นรายได้ให้กับรัฐบาล โดยทำการขายเดือนละ 2 ครั้ง พ.ศ. 2539 จำนวนของสลากกินแบ่งรัฐบาล และสลากการกุศลประเภทต่าง ๆ ที่จัดทำโดยรัฐมีจำนวนทั้งสิ้น 38 ล้านฉบับต่องวด โดยมีทั้งส่วนที่เป็นสลากกินแบ่งรัฐบาล และสลากบำรุงการกุศลรวมยอดขายให้ประชาชนมูลค่า 36,480 ล้านบาทต่อปี (38 ล้านฉบับคูณด้วยฉบับละ 40 บาท คูณ 24 งวด) แต่หาหอยไต้ดินซึ่งเป็นการพนันผิดกฎหมาย ได้มีการประมาณการกันว่ามีมูลค่าการซื้อขายมากกว่านี้เกือบ 9 เท่า

2. หอยออมสิน จากหอยไต้ดินนั้น ซึ่งในช่วงแรกเล่นตามผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นหลัก ต่อมาความต้องการการพนันมีมากยิ่งขึ้น จึงมีการเล่นหอยตามผลการออกสลากออมสิน เรียกว่า “หอยออมสิน” (สลากออมสินจะออกเดือนละครั้งทุกวันที่ 20)

3. หอยหุ้น เป็นกิจกรรมผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นอีกประเภทหนึ่ง เกิดจากการทยอยขาย 2 ตัว ของดัชนีราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ เมื่อตลาดหุ้นปิด (เกิดขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2539) โดยให้คู่ตัวเลขตรงทศนิยม 2 ตัวสุดท้ายของการรายงานการซื้อขายตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีการออกอากาศทางทีวี หอยหุ้นนี้ เล่นกันได้ทุกวัน ๆ ละ 2 ครั้ง เมื่อตลาดหุ้นปิดภาคเช้าเวลา 12.30 น. และช่วงบ่ายอีกครั้งเวลา 16.00 น. เรายังไม่ทราบจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับการเล่นหอยหุ้นที่แน่นอน แต่ที่แน่ ๆ ก็คือจำนวนผู้เล่นและวงเงินกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เจ้ามือหอยหุ้นมีโอกาสได้กำไรสูง เพราะเล่นได้ง่ายกว่า บ่อยครั้งกว่า ในอนาคตหอยหุ้นจะเป็นคู่แข่งที่สำคัญของหอยไต้ดิน

2.3.2 วิธีการเล่นหอยเถื่อน

1. หอยไต้ดิน

หลักเกณฑ์การกินและการจ่ายที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

- 2 ตัวบนและล่าง ผู้เล่นแทงเลขท้าย 2 ตัวของสลากกินแบ่งรัฐบาลรางวัลที่ 1 เรียกว่าแทงบน และรางวัลเลขท้าย 2 ตัว เรียกว่าแทงข้างล่าง เงินรางวัลสูงสุด 70 เท่าของมูลค่าของเงินที่แทง (บางที่จ่ายกัน 60 เท่าก็มี)

- 3 ตัวบน (เต็ง) ผู้เล่นแทงเลขท้าย 3 ตัวของสลากกินแบ่งรัฐบาลรางวัลที่ 1 เรียกว่า 3 ตัวบน เงินรางวัล 500 เท่าของมูลค่าที่แทง (บางที่จ่ายกัน 550 เท่าก็มี)

- โต้ด เพื่อเป็นการจูงใจให้กับผู้เล่นหอยไต้ดินให้แทงเลข 3 ตัว เจ้ามือเสนอรางวัล ถ้าแทงเลขท้าย 3 ตัวของรางวัลที่ 1 ของสลากกินแบ่งรัฐบาลถูก แม้ว่าจะไม่เรียงตามลำดับที่ออก เช่น

เลข ทำยรางวัลที่ 1 ที่ออกคือ 952 เลขที่แทงถูกได้รางวัลอาจเป็น 952 925 592 529 259 และ 295 เป็นต้น เงินรางวัลที่ได้รับคือ 100 เท่าของมูลค่าที่แทง

- 3 ตัวล่าง ผู้เล่นแทงเลข 3 ตัว จากเลขท้าย 3 ตัวที่ออกรางวัล 4 ครั้ง เงินรางวัลเท่ากับ 90 เท่าของมูลค่าที่แทง

- วึ่งบนและวึ่งล่าง ผู้เล่นแทงเลขเพียง 1 ตัวจากเลขท้าย 3 ตัวของสลากกินแบ่งรางวัลที่ 1 เรียกว่าวึ่งบนรางวัลเท่ากับ 2 เท่าของมูลค่าที่แทง ผู้เล่นแทงเลขเพียง 1 ตัวจากเลขท้าย 2 ตัวของสลากกินแบ่งรางวัลเลขท้าย 2 ตัวเรียกว่าวึ่งล่าง รางวัลเท่ากับ 3 เท่าของมูลค่าที่แทง

นอกจากนี้ยังมีรางวัลอื่น ๆ อีก แต่โดยทั่วไปแล้วส่วนใหญ่มักจะชอบเล่น 2 ตัวบนและ 3 ตัวบนเพราะว่ารางวัลเยอะ ระหว่างสองอย่างนี้ 2 ตัวบนเป็นที่นิยมมากกว่า แต่ว่าผู้เล่นที่แทงจำนวนสูงอาจจะชอบเล่นวึ่งบน

จากการสัมภาษณ์เจ้ามือหวยรายย่อยบางรายพบว่าอัตราส่วนของผู้เล่น 2 ตัวบนและ 3 ตัวบนเท่ากับ 70 ต่อ 30 สมมติว่าการแทงตัวอื่น ๆ มีไม่มากนัก เราสามารถคำนวณได้อย่างคร่าว ๆ ว่าเจ้ามือหวยได้คืนบางกลุ่มมีอัตรากำไรโดยเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 36 ของเงินแทงหวยได้คืนทั้งหมด (0.70) คุณอัตรากำไรร้อยละ 30 ในกรณี 2 ตัวบน บวก 0.30 คุณอัตรากำไรร้อยละ 50 ในกรณี 3 ตัวบน ประมาณร้อยละ 65 ของเงินเล่นหวยได้คืนกลับไปหาผู้เล่นเป็นเงินรางวัล อีกร้อยละ 35 เป็นรายได้ของเจ้ามือ คนเดินโพน คนขายหวย และบางส่วนถูกจ่ายเป็นส่วยหรือว่าค่าตอบแทนการคุ้มครองให้กับตำรวจ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการทำธุรกิจหวยใต้ดิน ผู้สังเกตการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมหวยใต้ดินกล่าวว่าเจ้ามือใหญ่ได้ประมาณ 5 – 7 เปอร์เซ็นต์ของยอดขายก็รวบแล้วเพราะว่าจำนวนวงเงินที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก

2.4 ทบทวนวรรณกรรม

พิภพ ชติฤกษ์ (2543) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเล่นการพนันฟุตบอลพบว่าคนส่วนใหญ่ ที่เล่นการพนันฟุตบอลจะมีรายได้ส่วนตัวที่แน่นอน โดยเฉพาะรายได้ครอบครัวที่ค่อนข้างสูง ชื่นชอบในกีฬาฟุตบอลหรือเคยเล่นกีฬาฟุตบอลมาก่อน และส่วนใหญ่จะเคยเล่นการพนันอย่างอื่นมาแล้วแต่ว่าไม่เคยถูกจับกุม โดยเชื่อว่าการพนันเป็นเรื่องนั้นหนาตาการ ผ่อนคลายความเครียดเมื่อมีเวลาว่าง ผู้เล่นส่วนใหญ่จะคาดหวังว่าจะได้เงินมากจากการเล่นพนันฟุตบอลเป็นรายได้เสริมลักษณะการเล่นการพนันฟุตบอลเป็นการพนันที่เล่นง่าย เข้าใจง่าย โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปเล่นที่โต๊ะบอล เพียงแต่รู้จักกับเจ้ามือและมีโทรศัพท์มือถือเท่านั้นก็สามารถเล่นได้ และไม่ต้องเฝ้าติดตามดูการแข่งขันตลอดเวลาเพียงแต่คาดตามผลทีหลังเท่านั้น ทำให้ไม่เสียเวลาในการเล่น ยกเว้น ติดตามดูทีมที่ตนเองชอบเป็นพิเศษนอกจากนี้การเล่นการพนันฟุตบอลยังไม่มีพยาน

หลักฐานเหมือนคติการพนันชนิดอื่น ๆ จึงยากต่อการจับกุม จึงทำให้มีผู้คนเป็นจำนวนมากชื่นชอบในการเล่นการพนันฟุตบอล

เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ (2547) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ห่วยใต้ดิน-ห่วยบนดิน: พฤติกรรมการบริโภคของคนไทย” โดยได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ และปริมณฑล 1,394 คน พบว่า ผู้ชายมีพฤติกรรมการเล่นห่วยมากกว่าผู้หญิง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ซื้อห่วยบนดินมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อห่วยบนดิน 502.73 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เล่นห่วยใต้ดินมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อห่วยใต้ดิน 1,347 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มตัวอย่างที่นิยมเล่นห่วยใต้ดินพบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป รวมทั้งเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้เฉลี่ย 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป หรือเป็นผู้ใช้แรงงานมากที่สุด รวมถึงมีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ไม่ค่อยเล่นห่วยใต้ดินแต่คนที่มีการศึกษาสูงที่เล่นห่วยมีรายจ่ายในการซื้อห่วยมากกว่ากลุ่มอื่น ขณะที่ 15% ของนักศึกษาที่เล่นห่วยทั้งใต้ดินและบนดิน

ส่วนที่ว่าการเล่นห่วยบนดินสามารถทดแทนห่วยใต้ดินได้หรือไม่นั้น จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 44.1% ซื้อห่วยใต้ดินลดลง โดยมีเหตุผลคือ ห่วยใต้ดินหาซื้อยาก กลัวผิดกฎหมาย ต้องการถูกรางวัลแจ็กพ็อต และกลัวเจ้ามือเบี้ยว แต่ยังมีส่วนหนึ่งคือ 26.9% ที่ยังคงซื้อห่วยใต้ดินเท่าเดิมและเพิ่มขึ้น เหตุผลคือ ยังหาซื้อห่วยใต้ดินได้สะดวกกว่า ห่วยใต้ดินมีส่วนลดที่สูงใจและใช้เครดิตหรือ “เงินเชื่อ” ซื้อได้ จากผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ห่วยบนดินสามารถมาทดแทนห่วยใต้ดินได้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลประสบความสำเร็จในแง่ที่สามารถนำห่วยบนดินมาทดแทนห่วยใต้ดินได้ เนื่องจากประชาชนหันมาซื้อห่วยบนดินแทนห่วยใต้ดิน โดยไม่ได้ลดรายจ่ายอุปโภคบริโภคด้านอื่นลง ทำให้รัฐนำเงินนอกระบบเข้ามาสู่ในระบบได้ส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ จะทำอย่างไรกับกลุ่มคนที่ยังมีพฤติกรรมซื้อห่วยใต้ดินอยู่ เช่น คนที่มีรายได้ต่ำ มีการศึกษาน้อย เป็นผู้สูงอายุ มีอาชีพรับจ้างหรือเป็นผู้ใช้แรงงาน เพราะเมื่อเทียบกันแล้ว จากผลการศึกษาพบว่า การซื้อห่วยใต้ดินมีความยืดหยุ่นมากกว่าห่วยบนดิน ดังนั้น อาจต้องระวังถึงผลจากการใช้กลยุทธ์ด้านราคาหรือส่วนลดจากห่วยใต้ดินเป็นตัวจูงใจผู้ซื้อ ซึ่งเป็นวิธีที่เจ้ามือห่วยใต้ดินใช้ในปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวณีย์ให้สัมภาษณ์ล่าสุด หลังมีกระแสการเรียกร้องให้ยกเลิกห่วยบนดินว่า หากไม่มีห่วยบนดิน มั่นใจว่าผู้เล่นจะกลับไปเล่นห่วยใต้ดินแน่นอน เพราะซื้อง่าย สะดวก มีเครดิตและมีส่วนลด ขณะที่เลือกซื้อเลขเด็ดได้ดีกว่าการซื้อสลากรัฐบาล

เสริม ปุณณะหิตานนท์ (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กผู้ชายมีประสบการณ์ในการเล่นการพนันมากกว่าเด็กผู้หญิงเป็นอย่างมาก ยกเว้นในเรื่องของการเสี่ยงโชคเท่านั้นที่เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงไม่แตกต่างกัน และประสบการณ์ในเรื่องการพนันของเด็ก ๆ จะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ ปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังไม่ค่อยจะมี

ผลกระทบต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันเท่าไรนัก แต่ว่าปัจจัยที่อิทธิพลมากที่สุดก็คือ การคบหาสมาคมกับเพื่อนและสื่อมวลชนจะเป็นพลังที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการพนันขึ้น และความรู้สึกว่าชีวิตประจำวันอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนมากจนเกินไปจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการพนันได้มากที่สุดทีเดียว แต่ส่วนใหญ่ที่พบพฤติกรรมดังกล่าวก็ยังไม่เข้าลักษณะของ “นักการพนัน” เต็มตัวยังเป็นแค่เพียงผู้ที่เคยเล่นแบบสนุก ๆ เท่านั้น ดังนั้นพฤติกรรมการพนันที่พบมีลักษณะเป็นการเล่นเพื่อความสนุกเป็นครั้งคราว ไม่ใช่พฤติกรรมที่ติดเป็นนิสัย

พสุนิต สารมาศ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็่นนักเล่นหวยใต้ดินโดยใช้ทัศนภาพการปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการกลายเป็่นนักเล่นหวยใต้ดินมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนสามารถแบ่งได้เป็นสามช่วงคือ ช่วงที่ 1 “ก้าวแรกสู่โลกของคนเล่นหวย” เป็นผลจากการเลือกรับรู้หรือมีทัศนคติต่อหวยและ/หรือการเล่นหวยในเชิงบวก ประกอบกับการมีเงื่อนไขพื้นฐานที่เอื้ออำนวยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และมีเงื่อนไขเสริมของการสามารถเอาชนะต่อความรู้สึกที่ว่าการเล่นหวยเป็น ความเสี่ยงที่สูงได้สำเร็จ ช่วงที่ 2 “การปรับตัวเข้าสู่โลกของคนเล่นหวย” มีเงื่อนไขมาจากความต้องการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ความต้องการสร้างความหวังในชีวิตและความต้องการที่จะทำหายและ/หรือเอาชนะหวย และในฐานะของการเริ่มต้นบทบาทสมาชิกใหม่ของกลุ่มวัฒนธรรม ย่อยของสังคมคนเล่นหวยจึงต้องมีกระบวนการขัดเกลาเข้าสู่โลกของคนเล่นหวย ช่วงที่ 3 “การกลายเป็่นนักเล่นหวย” นักเล่นหวยจะต้องให้ความหมายต่อประสบการณ์ในการถูกหวยที่ผ่านมาในเชิงบวก นอกจากนั้นจะต้องสามารถอธิบายความสมเหตุสมผลของการเล่นหวยให้แก่สังคมและกับตนเองได้

ชวนวล ฅณานุกูล (2544) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลและการซื้อหวยของผู้เล่นหวยใต้ดินรวมทั้งศึกษาเครือข่ายการสื่อสารและความสัมพันธ์ ระหว่างผู้เล่นหวยกับบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า นักเล่นหวยมีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลและการเล่นหวยแตกต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละคน การหาข้อมูลของนักเล่นหวยจะใช้การสื่อสาร 4 ระดับ คือ การสื่อสารภายในบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารเป็นกลุ่มและการสื่อสารมวลชน โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นหวยคือ กลุ่มนักเล่นหวยด้วยกันเองและสื่อมวลชน ส่วนเครือข่ายการสื่อสารของผู้เล่นหวยใต้ดินพบว่า ผู้ที่อยู่ในเครือข่ายประกอบด้วย นักเล่นหวย คนเขียนหวย คนเดินโปย และเจ้ามือ โดยทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันแบบปกปิด ส่งผลให้วิธีที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเป็นแบบที่รู้กันเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

เด่นเดือน เหลืองแข็ง (2538) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการสนับสนุนวัฒนธรรมการเสี่ยงโชคด้วยตัวเลข ผลการศึกษาพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับนักเล่นหวย เช่น การอ้างสถิติที่ใบ้หวยได้ถูก การตั้งชื่อสิ่งพิมพ์ โดยใช้คำ

ที่เกี่ยวกับโชคชะตาหรือความร่ำรวย เป็นต้น และสื่อสิ่งพิมพ์ก็มีบทบาทในการสนับสนุนให้วัฒนธรรมการเสี่ยงโชคด้วยตัวเลขแพร่หลายและคงอยู่ในสังคมไทยอย่างแน่นหนา

นฤมล นิตยจิตต์ (2534) ศึกษาเกี่ยวกับเจ้ามือหวยใต้ดิน: ศึกษากรณีอิทธิพลทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า หวยใต้ดินได้กลายเป็นแหล่งเงินแหล่งหนึ่งที่สำคัญที่จะสนับสนุนธุรกิจการเมืองในเขตต่างจังหวัด นั่นคือเจ้ามือหวยใต้ดินจะใช้เงินและเครือข่ายของหวยใต้ดินช่วยให้ผู้สมัครผู้แทนต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนหรือระดับประเทศในสังกัดของตนได้รับการเลือกตั้งเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนกับอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ที่นักการเมืองเหล่านี้จะให้ตอบแทนแก่เจ้ามือหวยใต้ดิน เมื่อพวกเขาได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งแล้ว

2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

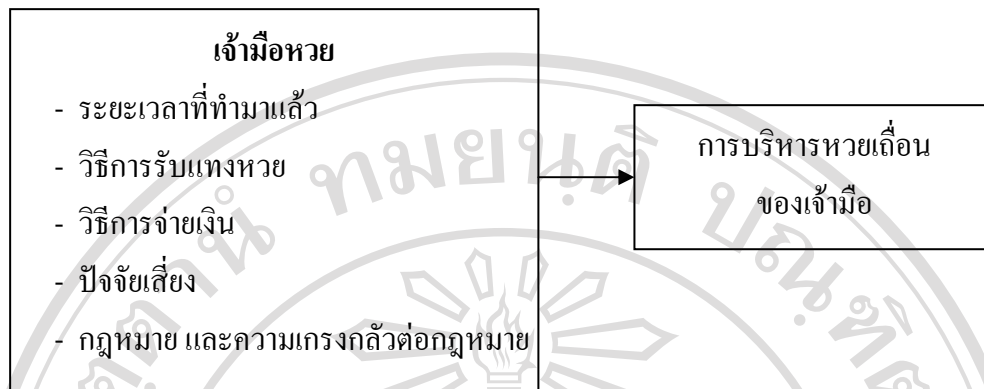
จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดและกำหนดตัวแปรในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาในส่วนของผู้เล่น

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาในส่วนของเจ้ามือ